

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Officio Hominis Christiani In Persecutione Constituti

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Summaria comprehensio rationum earum, quibus officium Catholici hominis continetur in schismatica communione vitanda persecutionis tempore. Cap. XXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30333

*Tripart. hi-
stor. lib. 7.
cap. 40.
Et Theodo.
li. 4. ca. 22*

His igitur cum ille vocibus sollicitaret ad nephas, nihil persuasit catholicis ac probè instructis hominibus, sed nec perterrefecit ac fregit adiunctis minis, vllāne commemoratione tormentorum. Quin hoc potius responsum accepit fortissimis dignum pectoribus: Desine de cætero, desine huiusmodi nos territare sermone, desine verba inania profundere. Quantumlibet enim fremas, & tanquam procellosus ventus irrumpas, nos tamen de pietatis via non depellemur, sed pro orthodoxis dogmatibus ad mortem vsque decertabimus.

Summaria comprehensio rationum earum quibus officium catholici hominis continetur in schismatica communione vitanda persecutionis tempore.

CAPVT XXIIII.

*Lib. de ve-
ra relig. c. 5*

HOc igitur Christiani hominis officium est, quod animo sententiæque de religione tenetur, id obseruatione quoque præseferre: cum sit religio Christiana non in solo posita de rebus diuinis recto iudicio, sed in ipso præcipue opere, certæque & colendi & viuendi ratione: neque vsquam omnino nisi in Ecclesiæ catholicæ communione teneatur: vsque adeo vt qui se ab ea seiunxerunt, vel seiunctis communicant, etiam si neque doctrinæ aduersitate, quod ad tempus fieri potest, neque sacramentorum diuerso ritu separarentur, tamen veram non sequantur religionem. Non enim vlla in societate vera est, nisi in qua Deus fide, spe & charitate colitur: neque ibi charitate coli potest, vbi nefario schismate vnitas violatur, & animi bene prius iuncti diuiduntur, & altare sacrilegæ separationis, contra altare pacificæ vnitatis erigitur. Sic enim creditur & docetur (inquit Augustinus) quod est humanæ salutis caput, non aliam esse philosophiam, id est, sapientiæ studium, & aliam religionem: cum ij quorum doctrina

nam

nam non approbamus, nec sacramenta nobiscum communicant. Quod in illis minus mirandum est, qui eorum quoque sacramentorum ritu dispares esse voluerunt, sicut nescio qui serpentini qui appellantur Manichæi, sicut alij nonnulli. Sed in illis magis animaduertendum hoc, magisque prædicandum, qui paria sacramenta celebrâtes, tamen quia sententia dispares sunt, & errores suos animosius defendere, quàm cautius corrigere maluerunt, exclusi à catholica communione & à participatione quamvis parium sacramentorum, propria vocabula propriosque conuentus non in sermone tantum, sed etiam in superstitione meruerunt: ut Photiniani, Ariani, multiq; præterea. Nam de ijs qui schismata fecerunt, alia quæstio est. Posset enim eos area Dominica usq; ad tempus ultimæ vtilitatis velut paleas sustinere, nisi vento superbiae nimia leuitate celsissent, & sese à nobis vltro separassent. Iudæi verò, quamvis vni omnipotenti Deo supplicent, sola tamen temporalia & visibilia bona de illo expectantes, rudimenta noui populi ab humilitate surgentia, in ipsis suis scripturis nimia securitate noluerunt aduertere, atque ita in veteri homine remanserunt. Quæ cum ita sint, neque in confusione Paganorum, neque in purgamentis hæreticorum, neque in languore schismaticorum, neque in cæcitate Iudæorum querenda est religio, sed apud eos solos qui Christiani catholici vel orthodoxi nominantur, id est, integritatis custodes & recta sectantes. Hæc enim Ecclesia catholica per totum orbem validè latèque diffusa, omnibus errantibus vtitur ad profectus suos, & ad eorum correctionem cum euigilare voluerint. Hactenus D. August. Cum igitur hæc ita se habeant, quisquis veram & illibatam tenere vult religionem, non id arbitrabitur sat esse, si probè calleat quid de Deo sit rebusque diuinis omnibus sentiendum; verum etiam omnem imprimis cum

Paganismo & Iudaismo communicationem vitabit, ne recta licet sentiens, impia tamē superstitione maculetur. Deinde operam dabit ne vlli schismaticæ factioni communicet verbo factōue: quoniam & hoc modo falsa religione polluat neceſſe est. Hoc ei præterea magnopere est considerandum, quod sicut vnus est Deus omnium effector & Dominus, atque vnus Dei hominūque mediator Christus Iesus: ita vnica sit in terris Ecclesia, sub Imperatore Christo militās: quæ & eius est familia quam pascit, & spōsa quam diligit, & corpus quod animat ac vegetat spiritu suo sancto: vt si crimen esse perspicit, alterum Deum præter eum qui solus est, verbo vel opere profiteri, non dubitet etiam graui scelere inquinari, quotquot alteram similiter Ecclesiam, præter eam quæ sola vera est, verbo factōue præ se ferant. Est enim hoc diuellere ac distrahere Christum, cum dicat Apostolus contra schismaticos: Nunquid diuisus est Christus? Est hoc alteram ei sponsam & amicam adiungere, cum scriptum sit: Vna est columba mea, perfecta mea, & Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Est hoc corpus eius dilacerare atque discerpere, quod malum in sui diuisione vestimēti propheticis verbis deplorauit ipse, cum ait: Diuiserūt sibi vestimenta mea. Hoc deniq; est tollere membrum Christi & facere membrum meretricis, quæ suo viro derelicto, & eius castissimo cubili contempto, nouis amatoribus, hoc est, nouitiorum errorum magistris, sese turpissimè perniciosissimèque prostituit. Itaque si nefaria fuit inter Gentiles in ipsa Gentili superstitione communicatio, fieri non potest vt non inter hæreticos atq; schismaticos plurimū sit criminis habitura: quod illic quidem (vti antea quoque significauimus) aperte & sine fūco Regi Christo renūciatur: hic verò sub professione Christiani nominis Christus ipse deseratur & negetur. Illic irrogetur iniuria Deo præter

1. Corin. 1

Cantic. 2.

6.

Psalm. 21.

ter quem adoretur alius: hic Ecclesie pientissimæ
 matri, cuius sic inimica & æmula honoretur. Illic
 in eam cum diabolo societas, cui honos defertur
 in idolo: hic eidem quoque iungatur tanquā prin-
 cipi ac moderatori, qui in eam se societatem infi-
 nuet: in qua Christus capitis loco non habetur. Ac
 ne sine luculētiore scripturæ testimonio rem tan-
 tam asseri quisquā putet, cur se dixit David odisse *Psal. 25.*
 Ecclesiam malignantiū, & nolle cum iniqua gerē- *140.*
 tibus introire? Cur sic abhorruit ab ijs qui operā-
 tur iniquitatem, & communicare recusauit cum
 electis eorum? An esse potest nō grauis iniquitas,
 qua amplissimū pacis & vnitatis munus dirūpitur?
 qua princeps ipsa & vita virtutū charitas, quam B. *Coloss. 3.*
 Apostolus perfectionis vīculū appellauit, perni-
 ciosissima hominū distractione violatur? qua fu-
 rialibus odijs Christiani in Christianos, hoc est in
 fratres suos, incitatur? qua pietas omnis extingui-
 tur, exuitur humanitas, & tanquā effractis portis,
 inuehitur omniū officina vitiorum? Atqui hæc tam
 grauis in Deū & homines iniquitas, cætus schisma-
 ticos cogit atq; cōglutinat; hæc vt Deū seorsim co-
 lāt, vel iisdē vel alijs pro arbitratu ritibus surroga-
 tis, impellit. Ideoq; cum colere se pulchrē putant,
 offendūt: dūq; precātur, dānantur: & fit eis propria
 ipsorū oratio in peccatū. Neq; igitur scripturæ de-
 sunt, & ratio ipsa perspicuo sui lumine cōmonstrat
 eorum crimē, qui schismati vel hæresi communi-
 cauerint. Quid iam vel exempla maiorū, vel docu-
 menta requirantur? Sunt enim plurima. Hinc nēpe
 D. Cyprianus suos est crebris literis ac monitis ad-
 hortatus, ne cōmunicarent cum Nouatianis. Hinc
 D. Ambrosius fratrem laudat suum, quod cōmuni-
 care noluerit cum schismaticis Luciferianis. Hinc
 Diuo Leoni curæ fuit, ne qui suorum nocturnis
 polluerentur coetibus Manichæorū. Quanta verò
 piorum pastorum semper vigilantia fuit, ne com-
 municaretur cum Arianis? Et quis D. Augustini
 salu-

*In oratione
 funebri de
 fratre Sa-
 tiro.
 serm. 4. de
 Epiph. De-
 mini.*

saluberrimam doctrinam ignoret, qua frequenter ostendit nullam esse debuisse communicationem cum schismaticis Donatistis? Et sciebat ille quidem sacramenta Christi, ubicunque acciperentur, per seipsa sancta semper esse: probè tenebat, quod suis litteris frequenter inculcauit, sacratissima illa diuinæ operationis instrumenta, nullius aut impietate aut impuritate pollui posse: Et idem tamen scribere non dubitauit, eos schismatis sacrilegio vulnerari, qui eligerent extra communionem corporis Christi, baptismi sacramentum accipere, ad eandem licet communionem cum eo quod alibi acceperant continuo redituri. Sicuti & beatus martyr Ermigildus non ignorauit sanctum per seipsum fore quod Episcopus Arianus consecratum porrigeret, & is maluit tamen fortiter mortem oppetere, quàm accipiendo schismatica communione maculari. Bona sint igitur ea quæ traduntur in schismate: salutaria sint multa quæ illic audiuntur; potest quod bonum est accipi non bene. Vti profecto non bene, sed sceleratè prorsus accipitur, si vel cum offendiculo & ruina fratrum, vel cum ipsa participatione detestandæ diuisionis accipitur. Bona per seipsa & sancta sunt sacramenta quæ Christus instituit: sed cum eadem unitatis & vincula & signa sint, tu in his tibi cum illis communicare licere censebis, cum quibus vnum esse non possis? Diuina prorsus & salutaria sunt Christi sacramenta; quis id Christianus ignoret? Sed cum Ecclesiæ tradita soli, foris nullo iure, sed cum iniuria graui teneantur atque tractentur, tu in hoc quod tam malè foris & contra Ecclesiam geritur, teipsum adiungere socium & cooperatorem non reformidabis? Quod si in ijs rebus quæ sanctæ per seipsas diuinæque sunt, & ritè ab hominibus susceptæ salutem afferunt, fugienda cum hæreticis & schismaticis communio est: multo sane magis in ijs erit declinanda, quæ non tradita diuinitus, sed

humana-

humanæ præsumptionis errore conficta sunt, ad unicam illam & pristinam Dei colendi rationem euertendam. Nec verò quisquam audiendus erit qui dicat: Nouit Dominus quid secretius corde credas ad iustitiam, nouit quæ templa & sacra voluntate venereris, quā vnitatem & societatem intimis votis amplectare. Ream nō tenebit voluntatem in opere communicationis, quod non ipsa produxerit, sed metus persecutionis extorsit. Primum enim ridiculū est, si quis putet placere Deo cuiusquam posse cor, cuius voluntariē manus aut lingua blasphemet; estq; hoc stultē niti, sic hominem vnum in duos distrahere, vt interior Deo, exterior diabolo seruiat: interior fidem seruet, exterior perfidiam exerceat: occultet interior pietatem, vnde non glorificetur apud homines Deus, exterior impietatem proferat atque manifestet, vnde etiam dedecoretur: atque isto scilicet modo corde quidem credatur, non tamen ad iustitiam, & ore vel opere ipso confessio fiat, sed ad perditionem. Deinde quæ fuerit laudatissimi illius senis Eleazari virtus, cum suillam contra legem edere iuberetur? quæ martyrum innumerabilium gloria, cum dijs alienis sacrificare cogerentur, si ad purgationem communicationis, eiusmodi suscipienda sit oratio? Nōne & illi dicere hunc in modum potuerunt? Nouit Dominus quem Deum mente colamus, Nouit cuius implendam & amandam legem non dubitemus: ream non tenebit voluntatem in opere impietatis, quod non ipsa produxerit, sed metus extorsit. Denique sicut ab inuitis facta iure multa laudatur, quoniam prudenti voluntate minora profundere bona maluerunt, quā perdere potiora: sic & ab inuitis admissa quædam meritō vituperantur, quod præpostera voluntate, maiora quæ cupissent bona perdi derunt, vt longe minoribus fruerentur. Semper igitur hereticorum fraudes & imposturas suspectas habebit

Chri-

Christianus catholicus: quorum huc omnis vigilantia spectat, ut cum opprimere orthodoxos non possunt, illos habere videantur suis à partibus consistentes. Honorari namque schismata cupiunt ab ea maximè Ecclesia, cuius esse non ignorant primariam in terris auctoritatem. Ideoque modis omnibus societatem expetunt, eamque aut eliciunt fraudibus, aut minis vel tormētis extorquent. Porro quanti sæpe negotij sit omnem maculam effugere, ut saltem nec communicasse videamur, exemplo sunt Ariminensis concilij patres. Qui ut fuerint dolis Arianorum Episcoporum circumuenti, prolixè est à Seuerò Sulpitio commemoratum. Tamen si autem illi reuera cum Arianis in sensu non communicauerint, tamen communicasse sunt vii, propter concordiae speciem in fide ab Arianis ipsis concepta atque præscripta: ut mēte licet animiq; sententia non essent Ariani, speciem tamē Arianismi neutiquam effugerent. Propter quam diuus Hieronymus dixisse videtur: Tunc orbis ingemuit, & Arianum se esse miratus est. Ait idem quoque de Ariminensis concilij patribus, quod sine conscientia hæretici ferebantur. Nam Constantius quidem imperator Ariminum conuenire iusserat Episcopos vndeunque ascitos, Tauròque præfecto imperauerat ut collectos in vnum non ante dimitteret, quam in vnam fidem consensissent, promisso eidem consulari, si rem effectui tradidisset: Eo factum, ut post multas concertationes & luctas paulatim plerique nostrorum, partim imbecillitate ingenij, partim tædio peregrinationis euicti, dederent sese aduersarijs. Et in magnis quidem persecutionum periculis non instructissimo homini facile quælibet ratiuncula communicationem persuaserit, externi saltem verbi vel operis quadam simulatione fallentem. Nam & illud quod supra protulimus de simulatione Iehu, quibusdam im-

*Lib. 2. 4.
sta histor.*

*Hieron. in
dialogo cō.
tra Lucife.*

fuisse non procul ab orbe nostro constitutis acce-
 pimur: sicuti & id quosdam fefellit quod scriptum *Baruch. 6.*
 est in Epistola Hieremiæ, quam scripsit ad Iudæos
 in Babylone captiuos: Visa itaque turba de retro
 & ab ante adorantes, dicite in cordibus vestris: Te *Ibidem.*
 oportet adorari Domine. Vnde confici quidam
 putant nihil fore peccati, si media in turba adorā-
 tium, vel alioqui impiè quiddam & contra Chri-
 sti vel sponsæ eius honorem agentium constitu-
 tus Christianus, quod more cæterorum facere
 videatur, tacitis cogitationibus & secretioribus
 animi motibus detestetur, illud identidem se-
 cum reputans: Te oportet adorari Domine. Cui
 error se mox opponit legio sanctissima Thebeo-
 rum. Nam cum in Galliam Maximianus Impe-
 rator venisset, atque in Sedunorum finibus sa-
 crificij causa constitisset, Thebeorum legio, ne
 impiorum societate sacrorum contaminaretur, ab
 reliquis sese copijs seiunxit. Quam ob causam
 immissa exercitus parte, decimum quemque sa-
 crilegus imperator iussit occidi. Quod martyrium
 cum sua sponte, tum duce & hortatore Mauri-
 tio suscipere maluerunt, quàm imperata facere
 nepharij Imperatoris, qui eos, cum discessissent,
 ad sacrificij communionem sæuo imperio reuo-
 carat. Quid igitur sibi vult propheta Hieremias?
 Rudes & crassos Iudæos instruit ac præmonet,
 ne multitudine adorantium & publica solemn-
 que veneratione idolorum permoti, diuinitatem
 inesse ligno aut lapidi putent, atque in commu-
 nem cæcæ gentilitatis errorem raptantur, in quem
 tum populus ille admodum propendebat. Sed si
 adorantium turbis circumfundi contigerit, neque
 omnis fortè possit idololatrarum societas euitari:
 saltem adorent Deum vnum mente, neque concē-
 ptam de eo fidem elabi sibi patiantur. Itaq; conse-
 quentibus Epistolę verbis id agit magno molimi-
 ne rationum, ut persuadeat miseris illis, idola quæ
 mani-

manibus conficerentur humanis, Deos non esse. Nos verò hoc opusculo non id egimus, neque in eo elaborauimus, vt fides Catholica teneretur firmo semper animorum assensu: aut vt ignaros hæreseôn vel schismatum, rudésque doctrinæ Christianæ homines quid illa sint doceremus: sed homini Christiano, iamq; cognitione catholicæ veritatis illustrato, tuendæ proferendæq; suæ religionis, etiam inter aduersarios, officium pro concessa nobis facultate præscripsimus. Quod vt faceremus, nostra nos tempora commouebât. In quibus is est rerum status, vt non modo in area dominica ingens palea granis adhærescat, nec malos tantummodo cum bonis pisces euangelica sagena complectatur, aut in agro Domini cum tritico zizania permista cernantur (quippe hæc omnium suere temporum, locorūque omnium) verum etiam premantur & concutiātur vehementer castra sanctorum ab Antichristi ministris, tantūque horum non paucis in locis valeat vis atque autoritas, vt Ecclesiæ catholicæ pristinus ille decor ac propemodum vultus ipse conciderit. Videre est omnino hoc infelicitissimo tempore, miserabili fœditate Christianas domos familiasq; turbatas. Nempe mariti & vxores de suo inter se lecto consentiunt, & de Christi altari dissentiunt: per illum sibi iurant vt inter se pacem habeant, & in illo pacem habere non possunt: filij cum parentibus vnā domum habent, & domum Dei non habent vnā: succedere in eorum hæreditatem gestiunt, cum quibus de Christi hæreditate rixantur. Serui & domini communem Deum diuidunt, qui serui formam accepit, vt omnes seruiendo liberaret. Quoniam igitur pijs sæpenumero hominibus, non inter malos modo catholicos, verum etiam inter hæreticos & schismaticos, qui de nostra quotidie palea generantur, cum luctu viuendum est, neque euitari omnis cum ijs societas potest,

test nisi de hoc mundo exeatur, non ignorandum
fuit quonam modo inter eos vera pietas non so-
lum cognitione & assensu integra, sed etiam ob-
seruatione & factis inuiolata atq; inoffensa tene-
retur. Quod si fortè cuipiam minus accuratè, mi-
nùsque plenè omnia quæ huc pertinebant exequi
videbimur, is velim rationem habeat rerum no-
strarum afflictissimarum, quo tempore labor à
nobis hic susceptus est. Circumuallantibus enim
vndique malis, sæpenumero vel metus, vel mœ-
ror obturbabant. Namque in hosce tristissimos
dies, non vnum duntaxat genus cladis incidit,
sed simul & hæresis in perniciem grassatur ani-
marum, & bello, fame, peste cuncta vastan-
tur. Iam illis possum versibus mala nostra la-
mentari:

PROSPER.

*Qui centum quondam terram vertebat aratris,
Æstuat, ut geminos possit habere boues.
Vestis magnificas Carpentis sæpe per vrbes,
Rus vacuum fessis ager adit pedibus.
Non idem status est agris, non urbibus ullis,
Omniaq; in sinem præcipitata ruunt.
Ferro, peste, fame, vinclis, algore, calore,
Mille modis miseros mors rapit vna homines.
Impia confuso sauit discordia mundo,
Pax abiit terris, vltima quaq; vides.
Et si concluso superessent tempora sæclo,
Ut posset longos mundus habere dies:
Nos tamen occasum nostrum observare deceret,
Et finem vita quemq; videre sua.
Nā mihi quid prodest, quod longo flumina cursu
Semper inexhaustis prona feruntur aquis?
Multa quod annosa vicerunt sæcula sylua,
Quòdque suis durant florea rura locis?*

N

Ista